

УДК 651.74:159.925

DOI <https://doi.org/10.24919/2308-4863/40-1-36>**Катерина ВАСИЛЬЄВА,***orcid.org/0000-0001-5452-0296*

викладач кафедри іноземних мов

Одеського національного економічного університету

(Одеса, Україна) *catarina.plv@gmail.com***Крістіна МАСЛОВА,***orcid.org/0000-0002-4397-9285*

викладач кафедри іноземних мов

Одеського національного економічного університету

(Одеса, Україна) *kimaslova@gmail.com***Юліана ПЕТРОВА,***orcid.org/0000-0002-4513-8738*

викладач кафедри іноземних мов

Одеського національного економічного університету

(Одеса, Україна) *jomad8888888@gmail.com*

ПЕРЕВАГИ НАВЧАННЯ ЗА ОСВІТНЬОЮ ПРОГРАМОЮ «АНГЛІЙСЬКА МОВА В ЕКОНОМІЦІ ТА БІЗНЕС-ОСВІТІ»

У статті розглянуті особливості викладання англійської мови як іноземної для студентів ОНЕУ спеціальності 015 «Професійна освіта», яка передбачає отримання певних знань студентами та набуття необхідних компетенцій майбутніми фахівцями, а також отримання кваліфікаційних знань та умінь відповідно до освітньої програми «Англійська мова в економіці та бізнес-освіті». Підкреслено необхідність поглибленого вивчення англійської мови задля опанування комунікативних навичок та розуміння економічної тематики сьогодення. Також наводяться приклади заохочування молоді до навчання у закладах вищої освіти України. Мета статті – надати інформацію про наявність нових можливостей для отримання сучасних знань на високому рівні студентами у вітчизняних закладах вищої освіти. Проаналізовано тенденції розвитку залучення експертів економічної діяльності та носіїв англійської мови до навчального процесу у ОНЕУ у форматі зустрічей, проведенні лекцій та круглих столів. Представлено перспективи подальших досягнень у професійному середовищі, обґрунтовані можливості, які дає нещодавно запроваджена на базі кафедри іноземних мов ОНЕУ спеціальність «Професійна освіта» (економіка).

Зосереджено увагу на комунікативному аспекті навчання, розглянуті можливості набуття компетенцій у різних сферах економічної галузі. Особлива увага приділяється розгляду перспективи професійної діяльності під назвою коучінг. На нашу думку, це цікавий, сучасний варіант працевлаштування для майбутніх фахівців. Компетентний коуч – це насамперед інтелектуально розвинена людина, яка здатна аналізувати ситуацію та знаходити ефективні шляхи вирішення проблем, при цьому може інтерпретувати необхідну інформацію та навчати інших, як вибрати правильне рішення самостійно, лише підказуючи варіанти та надаючи можливість іншим проявити себе.

Визначено найголовніші цілі освітньої програми «Англійська в економіці та бізнес-освіті». Зроблено висновок, що нова спеціальність є актуальною у XXI столітті та сприятиме процесу покращення надання вищої освіти у вітчизняних економічних ЗВО на загальноєвропейському рівні.

Ключові слова: ОНЕУ, професійна освіта, іноземна мова, коучінг, економіка, педагогіка, компетенції.

Kateryna VASYLIEVA,*orcid.org/0000-0001-5452-0296*

Lecturer at the Chair of Foreign Languages

Odesa National Economic University

(Odesa, Ukraine) *catarina.plv@gmail.com***Kristina MASLOVA,***orcid.org/0000-0002-4397-9285*

Lecturer at the Chair of Foreign Languages

Odesa National Economic University

(Odesa, Ukraine) *kimaslova@gmail.com*

Yuliana PETROVA,
orcid.org/0000-0002-4513-8738
Lecturer at the Chair of Foreign Languages
Odesa National Economic University
(Odesa, Ukraine) jomad88888888@gmail.com

THE BENEFITS OF EDUCATIONAL PROGRAM “ENGLISH LANGUAGE IN ECONOMICS AND BUSINESS EDUCATION”

The article considers the peculiarities of teaching English as a foreign language for students of ONEU. The special attention is given to the new speciality 015 “Professional Education”. This speciality provides certain knowledges and competencies by future professionals, as well as qualification knowledges and skills in accordance with the educational program “English language in economics and business education”. The need for in-depth study of English in order to master a high-level communication skill is emphasized. The examples of the need to encourage young people to study at Ukrainian Universities are included in this article. The purpose of the article is to provide information about the availability of new opportunities for obtaining modern knowledges at a high level by students exactly in Ukrainian Universities. Trends in the development of the methods of involvement the native English speakers and the experts (in the field) of economics in the educational process provided in the format of meetings, lectures and round tables are analysed. Prospects for further achievements in the professional environment are represented. The opportunities of the recently established speciality “Professional Education” (economics) are substantiated.

The authors emphasize the role of the communicative aspect of education. The possibilities of acquiring competencies in various areas of the economic sector are considered. Particular attention is paid to the prospects of coaching, that is known as one of the professional activities in business sector. In our opinion, this is an interesting, modern kind of employment for future professionals. A well-educated coach is an intellectually developed person who is able to analyse the task and find effective strategies to solve problems, by interpreting the necessary information and teaching others how to choose the right decision on their own, just giving advices and letting others try to prove their best.

The main goals of the educational program “English language in Economics and Business Education” have been identified. It is concluded, that the new speciality is relevant in the XXI century and contributes the process of improving the establishment of providing higher education at appropriate level in Ukrainian Universities according to the European standards.

Key words: ONEU, professional education, foreign language, coaching, economics, pedagogy, competencies.

Постановка проблеми. Питання володіння іноземною мовою на високому рівні є актуальним не тільки для студентів закладів вищої освіти та сучасної молоді, а також конкурентоспроможних спеціалістів у сфері бізнесу на міжнародному рівні. Набуття мовної компетенції майбутніми фахівцями у галузях економіки та педагогіки корелюється у цій статті в межах спеціальності «Професійна освіта» (економіка). Важлива роль відводиться не тільки питанню набуття компетентності, а також поєднанню знань, умінь та навичок, які своєю чергою спроможні покращити рівень опанування комунікативних компонентів англійської мови в бізнес-сфері, економічній діяльності та викладацькій практиці економічних дисциплін англійською мовою на високому рівні. Професійно важливі якості спеціаліста економічної та педагогічної галузі розглянуті та проаналізовані викладачами кафедри іноземних мов ОНЕУ.

Аналіз досліджень. Аналіз наукових статей вітчизняних авторів показав, що останніми роками багато уваги приділяється удосконаленню рівня викладання у ЗВО відповідно до нових стандартів забезпечення якості освіти. Особливе місце в розвитку суспільства посідає бізнес-освіта, тому

прагнення навчити студентів опанувати нові навички та використовувати їх на практиці згідно із загальноєвропейськими стандартами потребує розуміння студентами знань, необхідних для саморозвитку. Тобто потрібно акцентувати увагу не тільки на теорії та практичних знаннях, але на набутті професійних компетенцій задля конкурентоспроможності на міжнародному ринку праці.

Мета статті – обґрунтувати особливості викладання англійської мови у Одеському національному економічному університеті на новій спеціальності 015 «Професійна освіта» (економіка) за освітньою програмою «Англійська мова в економіці та бізнес-освіті». Нами представлено перспективи сприяння саморозвитку студентів під час навчання у ЗВО, вдосконалення знань та умінь, набуття професійних компетенцій та можливості застосування отриманих навичок у різних галузях працевлаштування майбутніх фахівців.

Виклад основного матеріалу. Українське суспільство в останні десятиріччя орієнтується на позитивні зміни, а отже, потребує нових освітніх орієнтирів, котрі базуються на розумінні, що вища освіта перетворюється на глобальне підприємство. Такий підхід призвів до формулювання

нової стратегічної мети вищої школи, яка включає у себе побудову конкурентоздатної економіки, заснованої на знаннях, підвищення якості зайнятості населення та зміцнення соціальної єдності суспільства (Антонюк, 2010: 33).

Розпочнемо з розгляду найменування спеціальності 015 «Професійна освіта», галузь знань «Педагогіка». Насамперед, як відомо, ця спеціальність передбачає сукупність знань, практичних умінь і навичок, необхідних для виконання роботи в певній трудовій діяльності відповідно до спеціалізації. Обов'язковим компонентом конкурентоспроможності майбутнього фахівця, окрім здобуття якісної професійної освіти, є володіння іноземною мовою. Тож, під час підготовки студентів ЗВО особлива увага приділяється врахуванню фахової специфіки та вивченню іноземної мови професійного спілкування чи спрямування. Серед усіх іноземних мов безперечно англійська посідає перше місце.

Формування іншомовної компетенції потребує особливої уваги від викладачів під час розробки навчально-методичних матеріалів. Також ми зіткнулися з необхідністю розробки нового підходу у викладанні з використанням сучасних технологій, які поєднують уміння викладачів передавати свої знання за допомогою інтерактивних засобів, поповнювати обсяг навчального матеріалу необхідною інформацією, посиляючись на безмежну та корисну базу онлайн-ресурсів. З огляду на той факт, що майбутній фахівець має володіти англійською мовою ділового спілкування економічного напрямку на рівні, не нижчому ніж B2, викладачі кафедри постійно вдосконалюють свої знання та заохочують студентів до участі у студентських конференціях, олімпіадах, квестах та інших тематичних конкурсах: наприклад, створення студентами таких видів роботи, як найкращі відео чи презентація, які розміщуються на сторінці кафедри в Instagram та оцінюються самими ж студентами та викладачами. Творча діяльність студентів під час навчання допомагає досягти успішності, яка орієнтована на взаємодопомогу іншим студентам, тобто на партнерство, також на вміння керувати творчою командою та прояв лідерських якостей. Активна участь у подібних заходах розвиває самостійну творчу активність кожного студента. Також треба розуміти, що сумісна творча праця сприяє підвищенню соціальної компетентності та зміцненню соціальних відносин між учасниками навчального процесу. Оскільки соціальна компетентність – це вміння поставити себе на місце іншого і здатність впоратися із ситуацією. Завдяки залученню до само-

стійної роботи під час створення власного проєкту студенти мають нагоду проявити здобуті під час навчання у ЗВО знання та застосувати їх на належному рівні, який відображається у мовному та змістовому показниках якості виконаної презентації чи інших видів навчальних проєктів.

Освіта, як частина процесу соціалізації людини, несе у собі цілеспрямовану передачу накопиченого досвіду, знань наступним поколінням, що здійснюється в рамках відповідних соціальних інститутів (Браун, 2016: 184).

Незважаючи на назву «Професійна освіта» (економіка) у ОНЕУ, на жаль, не розкриває весь потенціал впровадженої рік тому нової спеціальності за освітньою програмою «Англійська мова в економіці та бізнес-освіті». Пропонуємо більш детально розглянути можливості, які пропонує ця спеціальність.

По-перше, поглиблене вивчення англійської мови, враховуючи такі аспекти, як фонетика, граматики та лексика. Треба розуміти, що такі навчальні дисципліни зазвичай вивчаються на філологічних факультетах та дають змогу майбутнім фахівцям працювати викладачами чи перекладачами.

По-друге, економічна спрямованість, обов'язкове вивчення бізнес англійської, вміння вести переговори та опанувати ведення документації іноземною мовою. Цими знаннями в XXI столітті вже важко когось здивувати, але це саме ті навички, які дають можливість набуття необхідних знань для сучасної професії – коучингу. Далі ми більш детально розглянемо цей напрям розвитку професійної діяльності.

По-третє, якщо поєднати перші два пункти, студенти цієї спеціальності можуть у майбутньому працювати викладачами економічних дисциплін англійською мовою. Як відомо, це дуже актуально для сучасних викладачів, бо стосується питання критеріїв оцінювання якості викладання у ЗВО. Згідно з Постановою Кабінету Міністрів України від 24 березня 2021 року № 365 «Про внесення змін до постанови Кабінету Міністрів України від 30 грудня 2015 року № 1187», пункт 38 Ліцензійних умов «Досягнення у професійній діяльності, які зараховуються за останні п'ять років» Показник 13 «Проведення навчальних занять зі спеціальних дисциплін іноземною мовою (крім дисциплін мовної підготовки) в обсязі не менше 50 аудиторних годин на навчальний рік» (Офіційний вебпортал парламенту України).

Рік тому, коли було впроваджено нову спеціальність, на жаль, наша країна знаходилась під впливом загальнонаціонального карантину, що не дало змогу ознайомити тогочасних абітурієн-

тів з новими можливостями, запропонованими освітньою програмою «Англійська в економіці та бізнес-освіті», у достатньому обсязі. Навесні 2021 року було створено та впроваджено сторінку кафедри іноземних мов в Instagram. Відповідальним за цю роботу (наймолодшим) викладачем проводиться постійний моніторинг сторінки, розміщується корисна тематична та сучасна інформація, яку надають усі викладачі нашої кафедри. Вибір матеріалу, запропонування цікавої для студентів тематики, візуальне оформлення інформації – все це входить до обов'язків відповідального викладача. На сторінці розміщується матеріал, який стосується особливостей використання англійської лексики економічного спрямування, творча діяльність студентів ОНЕУ та приклади діяльності студентів, які навчаються на новій спеціальності.

Завдяки стряці, яку влаштував коронавірус, усі учасники освітнього процесу були вимушені почати застосовувати сучасні технології незалежно від того, хотілося їм цього чи ні. І цей безпосередній практичний досвід дозволив їм доволі вправно оволодіти цими навичками. Насправді ж, технології вже давно стали невід'ємною частиною нашого життя, тож освітяни мають уміти застосовувати цей зручний інструмент, незалежно від того, у якому режимі відбувається навчання (Совсун, 2020).

Зараз ми ретельно розглянемо досить цікавий та сучасний напрям діяльності у сфері бізнесу та економіки – коучинг. Перш за все треба розуміти, що це – вид консультаційної діяльності, головною метою якої є вирішення проблем клієнта. Добре навчений коучер задля досягнення успіху клієнта завжди шукає індивідуальний підхід до вирішення його важливих питань, проте сам може вибирати, яку проблему вирішувати насамперед, користуючись не тільки власним досвідом, а з урахуванням досягнень та досвіду інших фахівців.

Також не слід забувати, що гарний коучер – це майстер комунікації. Під час надання консультативних порад дуже важливо вміти чітко висловлювати власну думку. До того ж важливі такі якості, як успішність та лідерство. Таке явище, як лідерство, відоме ще з давніх-давен, бо скрізь, де утворюється суспільна група, виникає і лідерство. Як категорія соціальної психології «лідерство» почало вивчатися з кінця XIX ст. Наявне визначення, що лідер (від англ. leader – ведучий) – авторитетний член організації чи соціальної групи, особистий вплив якого дозволяє йому відігравати істотну роль у соціально-політичних ситуаціях і процесах, також у регулюванні взаємин у колективі, групі, суспільстві. Але головним є те, що

лідер – не той, хто досягає результату будь-якою ціною, а той, хто допомагає іншим організувати ефективну взаємодію в процесі вирішення виробничих завдань. Отже, лідер – людина, яка чітко формує свою мету і знаходить прибічників, які будуть допомагати йому у самореалізації та досягненні вже спільної мети (Савицька, 2016: 180).

Висновок, який ми можемо зробити: задля досягнення результатів у співпраці, враховуючи взаємодію між викладачем та студентами чи лідером та групою, це є самовзаємовплив, спрямований на покращення результату між учасниками процесу, який здатен змінити кожного його учасника, вдосконалити командну єдність та одночасно підкреслити вагомості лідера.

Люди завжди вірять сильним та успішним. Коучинг насамперед стимулює мислення та творчість людини та вміння налаштувати партнерські стосунки між коучем та клієнтом. Головна сфера діяльності коучера розвивається у бізнес-консультуванні та управлінні. Нині технології коучингу дуже часто застосовують під час навчання студентів у ЗВО у разі реалізації роботи у малих чи великих групах, у розв'язанні кейсів.

Підсумовуючи, зазначимо, що серед компетентностей майбутнього фахівця у сфері економічної діяльності сьогодення вагоме значення набувають такі якості, як:

- лідерство;
- саморозвиток;
- подолання труднощів;
- моніторинг діяльності групи;
- саморегуляція;
- емоційна врівноваженість.

Іншим чинником, що визначає ефективність формування професійної компетентності майбутніх економістів, є рівень самооцінки. Самооцінка є центральним компонентом особистості, суттєво впливає на ставлення індивіда до себе та інших і виступає одним із важливих регуляторів її поведінки. Самооцінка вказує на рівень психологічного розвитку студентів та адекватного визначення ними своїх особистісних якостей і тісно пов'язана із самоефективністю – вмінням студента усвідомлювати власні здібності для формування такої поведінки, яка відповідає певному завданню або ситуації (Дибкова, 2006: 7).

Англійська мова вже певний час посідає провідне місце в усіх сферах діяльності людини. Метою вивчення англійської мови є не тільки оволодіння іноземною мовою як засобом комунікації, а й набуття професійно спрямованої компетентності для успішного виконання професійної діяльності як в Україні, так і за її межами. Опа-

нування мовною майстерністю та використання англійської мови в економіці та бізнес-освіті є головним компонентом підготовки компетентного фахівця за освітньою програмою «Англійська в економіці та бізнес-освіті».

У сфері бізнесу та економіки невід’ємним складником професійної компетентності фахівця слід вважати комунікативні навички. Тобто потрібні у практичній діяльності такі вміння:

- слухати;
- виділяти корисну інформацію;
- говорити;
- ставити правильні запитання;
- переконувати;
- аргументувати;
- проводити переговори;
- вести презентації.

Поняття компетентності є ширшим, ніж знання чи вміння, і передбачає здатність фахівця використовувати в конкретній ситуації набуті знання, вміння, навчальний та життєвий досвід, володіння методами пошуку необхідної інформації та вміння її аналізувати, бачити проблеми і шляхи їх розв’язання, самоефективність, а також розуміння необхідності навчатися протягом усього життя. Таким чином, успішне виконання фахівцями своїх функціональних обов’язків передбачає наявність у них сукупності спеціальних знань та певних професійно значущих якостей особистості. Ці компоненти професійної компетентності взаємопов’язані (Дибкова, 2006: 6).

Розглядаючи питання вдосконалення педагогічної майстерності та враховуючи особливості викладання іноземної мови у закладах вищої освіти задля якісної підготовки майбутніх фахівців, які мають бажання працювати в міжнародній сфері економічної діяльності, необхідно забезпечити умови задля досягнення професійної самореалізації особистості та надати студентам можливість зануритися в атмосферу, максимально наближену до реального трудового процесу на міжнародному рівні. Тому, на думку викладачів кафедри іноземних мов ОНЕУ, шляхи реалізації успішного оволодіння мовленнєвою практикою полягають у забезпеченні студентів сучасними методичними матеріалами та впровадженні заходів, під час яких студенти матимуть можливість обговорювати актуальні соціальні та економічні теми з представниками різних міжнародних компаній у нашому місті, а також організації зустрічей з носіями англійської мови, представниками товариства Dinternal Education, з якими кафедра іноземних мов ОНЕУ співпрацює вже більше 10 років.

Випускники українських вишів мають впевнено почуватися на ринку праці, рівень їхньої професійної підготовки повинен дозволяти їм ефективно працювати в умовах постійно триваючих соціально-економічних змін (Антонюк, 2010: 36).

Провідна мета викладача – донести навчальний матеріал та продемонструвати на власному прикладі важливість знання англійської мови у наш час; навчити студентів будувати спілкування з іншими людьми в конкретній життєвій ситуації; ознайомити повною мірою зі стратегічною компетенцією – вмінням ставити завдання, досягати мети, встановлювати контакт зі співрозмовниками у сфері економічної діяльності; мотивувати студентів не тільки на вивчення англійської мови, але також набуття компетенцій викладацької діяльності. Це не означає, що всі повинні працювати викладачами, проте зможуть розвивати лідерські якості, бути наставниками для інших завдяки сформованості комунікативних навичок, які безперечно важливі для досягнення успіху у професійній діяльності.

Серед значущих умов формування комунікативної компетентності майбутнього педагога є забезпечення осмислення студентом особливостей педагогічної діяльності, її обов’язкового складника – педагогічної комунікації і оволодіння знаннями про неї (Боровець, 2016: 86).

З урахуванням високого рівня володіння іноземною мовою набуття навичок педагогічної майстерності та водночас отримання економічних знань дає можливість майбутнім фахівцям проявити себе та продемонструвати свої вміння у різних сферах професійної діяльності в Україні та за її межами.

Висновки. За останні десятиріччя в освітній галузі відбуваються процеси, провідною метою яких є досягнення рівня найкращих світових стандартів надання вищої освіти у вітчизняних ЗВО. Кожен фахівець має володіти системою знань зі спеціальності та постійно оновлювати ці знання. Студенти, які вибрали спеціальність 015 «Професійна освіта» (економіка), отримують можливість не лише досягти високого рівня володіння англійською мовою, а також засвоїти економічні та педагогічні знання. Проте найважливіше, що протягом навчання у ОНЕУ вони матимуть досить часу задля формування готовності до професійного самовизначення. Набуття іншомовних комунікативних навичок, отримання знань у певній галузі економіки та бізнесу, набуття компетенцій викладача та перекладача, володіння діловою промовою поряд з використанням сучасних технологій для представлення власних проєктів чи презентацій – усього цього, на нашу думку, досить для активної

і плідної участі у професійній діяльності в умовах сучасного ринку праці та сприятиме досягненню вершини професійної майстерності майбутнього фахівця. Обґрунтованість впровадження нової спеціальності 015 «Професійна освіта» на базі кафедри іноземних мов ОНЕУ у 2020 році є наслідком змін у напрямі надання вищої освіти в

Україні та прагненням вітчизняних університетів конкурувати як на вітчизняному ринку освітніх послуг, так і за його межами.

Сучасний освітній простір – це складник майже сформованого єдиного глобального інформаційного простору, де важливим чинником виступає процес глобалізації (Брацун, 2016: 183).

СПИСОК ВИКОРИСТАНИХ ДЖЕРЕЛ

1. Антонюк Т. В. Якість освітніх послуг як головна умова конкурентоспроможності української системи вищої освіти. *Вісник Київського національного університету імені Тараса Шевченка*. 2010. № 14. С. 33–36.
2. Брацун І. Конститутивна роль освіти у структуруванні суспільства знань як педагогізованої соціальної реальності. *Вісник Харківського національного педагогічного університету імені Г. С. Сковороди. Серія «Філософія»*. 2016. Т. 2. № 47. С. 179–189.
3. Офіційний вебпортал парламенту України. URL: <https://zakon.rada.gov.ua/laws/show/365-2021> (дата звернення: 13.07.2021).
4. Совсун І. Шість проблем української вищої освіти, які виявив карантин. Вища освіта в Україні. *Освіта UA: вебсайт*. URL: <https://osvita.ua/vnz/74767/> (дата звернення: 14.07.2021).
5. Савицька І. До питання формування лідерських якостей майбутніх учителів. 2016. URL: http://visnyk.chnpu.edu_dl=3035. (дата звернення: 15.07.2021).
6. Дибкова Л. Індивідуальний підхід у формуванні професійної компетентності майбутніх економістів : автореферат канд. пед. наук : 13.00.04. Київ, 2006. 18 с.
7. Боровець О. В. Формування комунікативної компетентності майбутніх педагогів у процесі професійної підготовки. *Інноватика у вихованні*. 2016. Вип. 4. С. 82–89.

REFERENCES

1. Antoniuk T. V. Yakist osvitynih posluh yak holovna umova konkurentospromozhnosti ukrayinskoï systemy vyshchoï osvity [Quality of educational services as the main condition of competitiveness of the Ukrainian higher education system]. *Visnyk Kyivskoho natsionalnoho universytetu imeni Tarasa Shevchenka*. 2010. No. 14. S. 33–36 [in Ukrainian].
2. Bratsun I. L. Konstytutyvna rol osvity u strukturuvanni suspilstva znan yak pedahohizovanoi sotsialnoi realnosti [The constitutive role of education in structuring the knowledge society as a pedagogized social reality]. *Bulletin of KhNPU named after G. S. Skovoroda. "Philosophy"*. 2016. T. 2. No. 47. P. 179–189 [in Ukrainian].
3. Verkhovna Rada of Ukraine [Official web-portal of the Parliament of Ukraine. Law of Ukraine on December 30, 2015 No. 1187]. Retrieved from: <https://zakon.rada.gov.ua/> [in Ukrainian].
4. Sovsun I. Shist problem ukrainskoï vyshchoï osvity, yaki vyiavyv karantyn [Six problems that quarantine discovered]. *Higher education in Ukraine. Osvita UA* [in Ukrainian].
5. Savyts'ka I. Do pytannya formuvannya liders'kykh yakostey maybutnikh uchyteliv [On the issue of forming leadership qualities of future teachers]. 2016. Retrieved from: http://visnyk.chnpu.edu_dl=3035 [in Ukrainian].
6. Dybkova L. M. Indyvidualnyi pidkhid u formuvanni profesiinoï kompetentnosti maibutnikh ekonomistiv [Individual approach in professional competence of future economists' formation]. (Thesis of the Candidate of Pedagogical Sciences; specialty 13.00.04 "Theory and methods of professional education"). Kyiv, Ukraine: Institute of Higher Education of the Academy of Pedagogical Sciences of Ukraine. 2006. 198 p. [in Ukrainian].
7. Borovets O. V. Formuvannya komunikatyvnoi kompetentnosti maybutnikh pedahohiv u protsesi profesiinoï pidhovtovky [Formation of communicative competence of future teachers in the process of professional preparation]. *Innovation in education*, Rivne State Humanities University. 2016. Vol. 4, pp. 82–89 [in Ukrainian].